

KINH TẾ VI MÔ 2

Bài giảng 32

LÝ THUYẾT VỀ KHUYẾN KHÍCH 2
Vấn đề rủi ro đạo đức

Giảng viên: Doãn Thị Thanh Thủy

Nội dung

1. Vấn đề rủi ro đạo đức (Moral hazard)
2. Khế ước không đầy đủ (Incomplete contract)
3. Tương thưởng dựa trên kết quả

Nhắc lại:

Họ mô hình Người ủy quyền – Người thừa hành

- Hai tác nhân kinh tế: bên có thông tin và bên không có thông tin
- Người hành động trước: đề xuất, áp đặt khế ước
- Người hành động sau: chấp nhận hoặc từ chối khế ước
- Thông tin riêng: Hành động hoặc thông tin ẩn giấu

Bên hành động trước	Thông tin ẩn	Hành động ẩn
Bên có thông tin	Phát tín hiệu (Signaling)	
Bên không có thông tin	Lựa chọn ngược (Adverse selection)	Rủi ro đạo đức (Moral hazard)

Vấn đề rủi ro đạo đức

- Khi có xung đột lợi ích, Người thừa hành có thể chọn hành động gây ảnh hưởng tiêu cực đến Người ủy quyền.
- Người ủy quyền không thể quan sát trực tiếp hành động của Người thừa hành.
- Điều chỉnh hành động của Người thừa hành bằng *khế ước*: thưởng cho Người thừa hành dựa theo *hành động* hoặc *kết quả từ hành động* của Người thừa hành.
- Rủi ro đạo đức phát sinh khi *khế ước không đầy đủ*.

Ví dụ: Công ty bảo hiểm – Người được bảo hiểm

Doanh nghiệp – Người lao động

Nguyên đơn – Luật sư

Chủ nhà – Người thuê nhà

...

Vấn đề? Giải pháp?

Khế ước không đầy đủ

- **Khế ước đầy đủ** quy định rõ trách nhiệm và lợi ích của các cá nhân/tổ chức ở *mọi khía cạnh và mọi tình huống có thể xảy ra trong tương lai*.
- Ngược lại, **khế ước không đầy đủ** không chỉ rõ tất cả các hành động cần thực hiện trong mỗi tình huống trước khi hành động xung đột lợi ích với Người ủy quyền xảy ra.
- Khế ước không đầy đủ do:
 - Những tình huống không thể dự đoán trước
 - Chi phí lập khế ước: rất tốn kém để xác định tất cả các tình huống xảy ra (nếu có thể)
 - Chi phí thực thi khế ước: tòa án phải hiểu các điều khoản của khế ước và xác minh các tình huống và hành động đã được xác định.

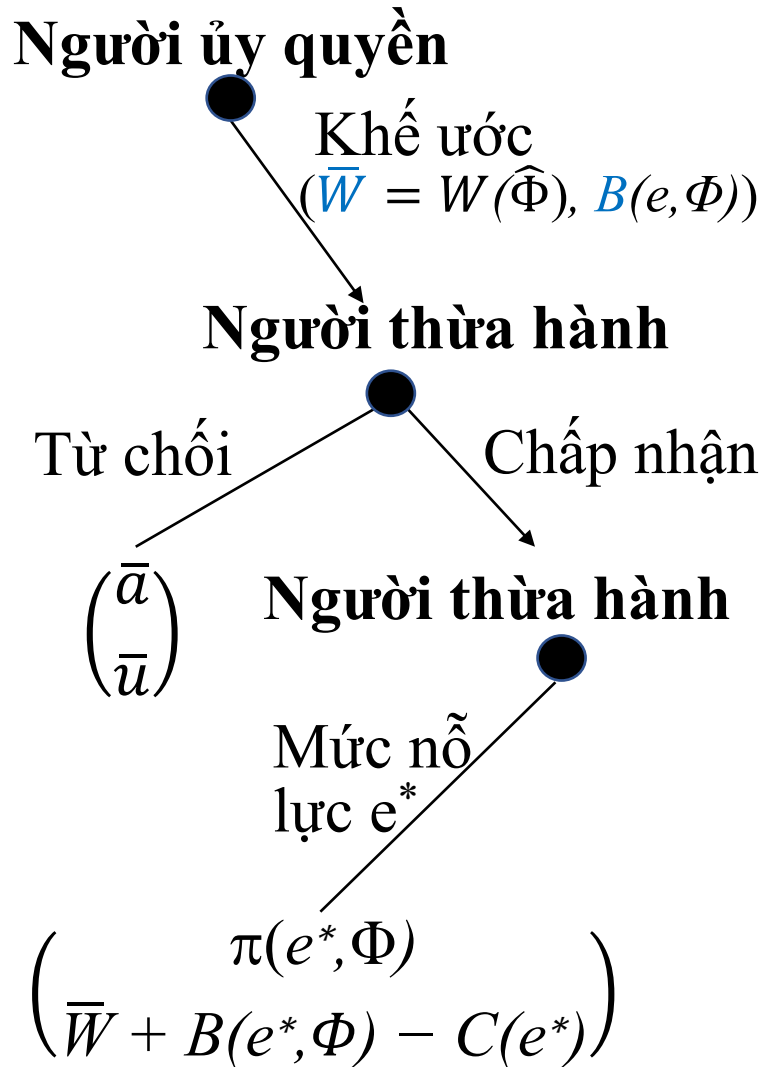
Tưởng thưởng dựa trên kết quả

- Khế ước ràng buộc lợi ích của Người thừa hành theo *kết quả* (outcome) hoặc *hiệu suất* (performance) *quan sát được*.

Ví dụ: lương theo doanh số

- Rủi ro cho Người thừa hành: không chỉ hành động của Người thừa hành, những *yếu tố khác* cũng có thể ảnh hưởng đến kết quả/thành tích.
 - Người thừa hành sợ may rủi sẽ cần thêm một *phần bù rủi ro* mới chấp nhận khế ước (điều kiện tham gia/ tính duy lý cá nhân)
 - Phần bù rủi ro thường dưới dạng lợi ích cố định.
 - Ví dụ: khế ước gồm lương cứng + lương doanh số
 - Lợi ích của Người ủy quyền vì thế sẽ giảm đi.

Khế ước – rủi ro đạo đức với lý thuyết trò chơi

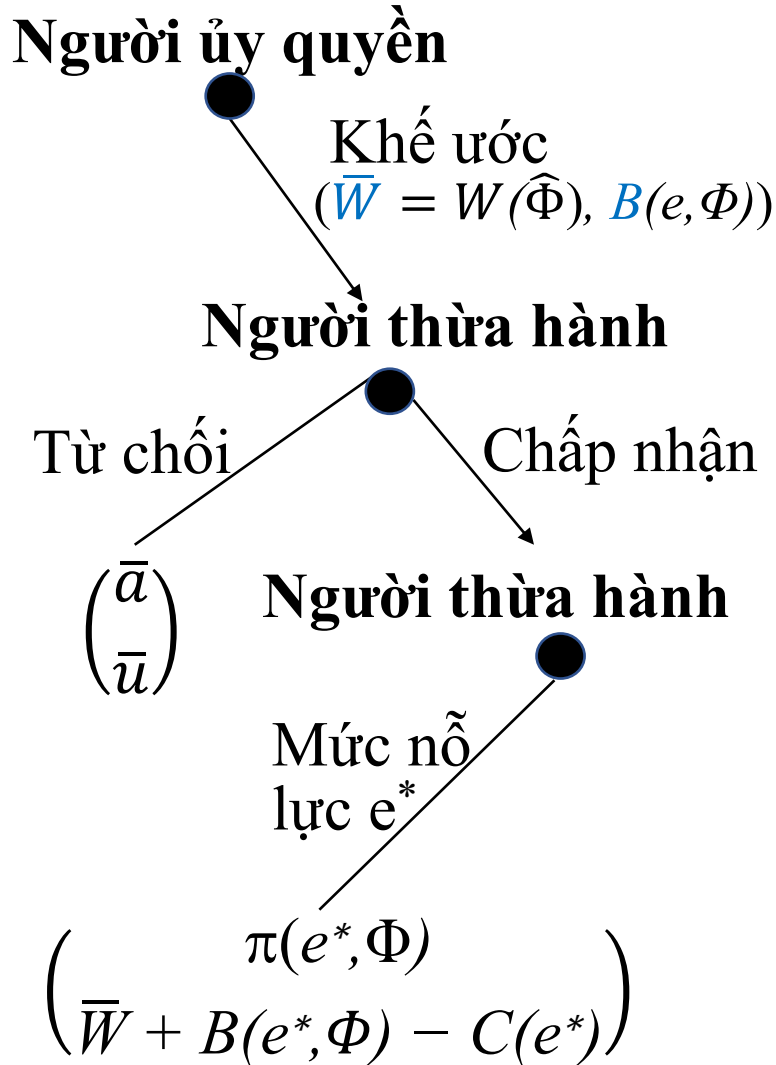


Trò chơi động một lần, ba giai đoạn:

1. Người ủy quyền:
Đề xuất khế ước
 2. Người thừa hành:
Chấp nhận hoặc từ chối
 3. Người thừa hành:
Lựa chọn mức nỗ lực tối ưu
- Kết quả thực hiện chỉ được xác định sau khi hành động của Người thừa hành kết thúc.

→ Quy nạp ngược → SPNE?

Khế ước – rủi ro đạo đức với lý thuyết trò chơi



Quy nạp ngược:

Gđ3:

Người thừa hành chọn *mức nỗ lực tối ưu* e^* : $MC(e^*) = MB(e^*)$.

e^* nhỏ hơn so với khi thông tin đầy đủ.

e^* không phụ thuộc $\bar{W}$

Gđ2:

Người thừa hành chấp nhận khế ước nếu $\bar{W} + B(e^*, \Phi) - C(e^*) > \bar{u}$

Người thừa hành không biết trước Φ

Gđ1:

Người ủy quyền đề xuất mức *lợi ích cố định* $\bar{W}$ *thấp nhất* có thể, đủ để

Người thừa hành *chấp nhận* khế ước.

Ứng dụng – mở rộng

- Làm việc nhóm
- Vấn đề phá vỡ khế ước (holdup problem)
 - khế ước quyền chọn (option contract)
- Chia sẻ doanh thu / lợi nhuận
- Nhượng quyền thương hiệu
- ...